

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 9/2009 vp

Hallituksen esitys laeiksi eräiden koulutusta koskevien lakien muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä syyskuuta 2009 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi eräiden koulutusta koskevien lakien muuttamisesta (HE 122/2009 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- opetusneuvos Merja Leinonen, opetusministeriö
- kouluneuvos Matti Lahtinen, Opetushallitus
- pääsihteeri Heikki K. Lyytinen, Koulutuksen arviointineuvosto
- puheenjohtaja, professori Riitta Pyykkö, korkeakoulujen arviointineuvosto
- erityisasiantuntija Maisa Lovio, Suomen Kuntaliitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi koulutuksen arviointia koskevia säännöksiä perusopetuslaissa, lukiolaissa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa, vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa ja taiteen perusopetuksesta annetussa laissa. Muutoksilla lisättäisiin arviointitoiminnan ennakoitavuutta ja koordinoitua sekä täsmennettäisiin koulutuksen arviointineuvoston ja Opetushallituksen välistä työnjakoa kou-

lutuksen arvioinnissa. Opetusministeriö laatisi koulutuksen arviointeja koskevan arviointisuunnitelman. Koulutuksen arviointineuvosto olisi ulkopuolista arviointia varten opetusministeriön yhteydessä toimiva riippumaton asiantuntijaelin. Opetushallitus tekisi kansallisia oppimistulosten seuranta-arviointeja. Opetushallituksen tehtäviin ei kuuluisi muu arviointitoiminta.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Esitys selkeyttää nykyisestä eri toi-

mijoiden tehtäviä ja työnjakoa koulutuksen seurannassa ja arvioinnissa sekä lisää arviointitoiminnan ennakoitavuutta, koordinaatiota ja suunnitelmallisuutta. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Arviointia koskevat säännökset otettiin 1990-luvun lopulla koulutuslainsäädäntöön. Sivistysvaliokunta korosti tuolloin mietinnössään muun muassa, että koulutuksen perimmäisenä tavoitteena on oppilaan oppiminen ja arvioinnilla tuetaan koulutuksen jatkuvaa kehittämistä yhä paremmin oppimista edistäväksi ja kussakin laissa asetettujen opetus- ja oppimistavoitteiden toteutumista. Valiokunta painotti, että arvioinnilla on myös tärkeä yhteiskuntapoliittinen tehtävä edistää tasa-arvon toteutumista suomalaisessa koulutusjärjestelmässä (SiVM 3/1998 vp— HE 86/1997 vp).

Hallituksen esityksen mukaan koulutuksen arviointineuvoston tehtävänä olisi toteuttaa koulutuksen ulkopuolisia arviointeja. Valiokunta korostaa sitä, että riippumattomana asiantuntijaelimenä arviointineuvosto päättää arviointien organisoinnista ja tuloksista. Opetushallitus tekee ehdotuksen mukaan kansallisia oppimistulosten seuranta-arviointeja, joihin sisältyy myös tiedon analysointi. Sen tehtäviin ei kuuluisi muu arviointitoiminta. Ehdotukset selkeyttävät arviointijärjestelmää.

Arviointitoiminnan keskeinen merkitys on, että arvioinnin tulosten perusteella koulutuksen järjestäjä voi kehittää toimintaansa ja antamaan koulutusta. Jotta tämä onnistuu, on olennaista, että arvioinnista annetaan palautetta arvioinnin tuloksista.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että arviointijärjestelmässä hitaimmin käyntiin lähti paikallinen arviointi ja siinä on nykyisinkin osin puutteita. Valiokunta korostaa edelleenkin sitä, että paikallinen koulutuksen järjestäjien itsearviointi on olennainen osa arviointijärjestelmää. Itsearviointia koskevat säännökset edellyttävät, että koulutuksen järjestäjät jatkuvasti ja systemaattisesti tarkastelevat omaa toimintaansa. Tarkastelu tuottaa tietoa, jonka pohjalta koulutuksen järjestäjä voi kehittää koulutustaan. Opiskelijat ja heidän huoltajansa saavat arvioinnista tietoa opetukselle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta sekä tietoa erilaisten päätösten ja valintojen perustaksi.

Hallituksen esityksen mukaan koulutuksen ulkopuolisista arvioinneista ja oppimistulosten seuranta-arvioinneista opetusministeriö laatii arviointisuunnitelman. Valiokunta pitää tärkeänä, että arviointisuunnitelma edelleenkin laaditaan yhteistyössä arvioinnin asiantuntijoiden kanssa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 4 päivänä marraskuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Raija Vahasalo /kok
 vpj. Tuomo Hänninen /kesk
 jäs. Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
 Timo Heinonen /kok
 Elsi Katainen /kesk
 Anneli Kiljunen /sd
 Sanna Lauslahti /kok
 Jukka Mäkelä /kok

Mikaela Nylander /r
 Lauri Oinonen /kesk
 Tuula Peltonen /sd
 Tuomo Puumala /kesk
 Leena Rauhala /kd
 Pauliina Viitamies /sd
 vjäs. Ilkka Kantola /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.

VASTALAUSE

Perustelut

Lakiesityksessä ei selkiydy riittävästi arviointineuvoston ja Opetushallituksen välinen työnjako. Arviointitoiminta tulisi keskittää arviointitoiminnan riippumattomuuden takia sitä varten perustetulle ulkopuoliselle toimielimelle eli koulutuksen arviointineuvostolle. Tällä välttäisiin työnjaon epäselvyyksistä ja päällekkäisten arviointien tekemisistä.

Arviointisuunnitelman valmisteluun tulee osallistua myös koulutuksen arviointineuvosto, muutoin arviointineuvoston riippumattomuus ohentuu.

Arviointineuvoston tehtäviin tulisi kuulua arviointipalautteen tekeminen koulutuksen tilasta suoraan eduskunnalle. Lisäksi kansainvälinen ja kansallinen arviointi olisi integroitava toisiaan täydentäväksi.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hyväksytään muutettuina (Vastalauseen muutosehdotukset).

1.**Laki****perusopetuslain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1998 annetun perusopetuslain (628/1998) 21 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 32/2003, seuraavasti:

21 §

Koulutuksen arviointi

Ulkopuolista arviointia varten opetusministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä koulutuksen arviointineuvosto. (Poist.) Koulutuksen ulkopuolisista arvioinneista ja oppimistulosten seuranta-arvioinneista opetusministeriö laatii arviointisuunnitelman yhdessä arvioinnin asiantuntijoiden kanssa. Valtio-

neuvoston asetuksella annetaan säännökset koulutuksen arviointineuvoston tehtävistä, kokoonpanosta, toiminnan järjestämisestä ja neuvostossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta sekä arviointisuunnitelman sisällöstä.

Voimaantulosäännös
(Kuten SiVM)

2.

Laki**lukiolain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lukiolain (629/1998) 16 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 33/2003, seuraavasti:

16 §

Koulutuksen arviointi

Ulkopuolista arviointia varten opetusministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä koulutuksen arviointineuvosto. *(Poist.)* Koulutuksen ulkopuolisista arvioinneista ja oppimistulosten seuranta-arvioinneista opetusministeriö laatii arviointisuunnitelman *yhdessä arvioinnin asiantuntijoiden kanssa.* Valtio-

neuvoston asetuksella annetaan säännökset koulutuksen arviointineuvoston tehtävistä, kokoonpanosta, toiminnan järjestämisestä ja neuvostossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta sekä arviointisuunnitelman sisällöstä.

Voimaantulosäännös
 (Kuten SiVM)

3.

Laki**ammattillisesta koulutuksesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammatillisesta koulutuksesta 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain (630/1998) 24 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 34/2003, seuraavasti:

24 §

Koulutuksen arviointi

Ulkopuolista arviointia varten opetusministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä koulutuksen arviointineuvosto. *(Poist.)* Koulutuksen ulkopuolisista arvioinneista ja oppimistulosten seuranta-arvioinneista opetusministeriö laatii arviointisuunnitelman *yhdessä*

sä arvioinnin asiantuntijoiden kanssa. Valtio-neuvoston asetuksella annetaan säännökset koulutuksen arviointineuvoston tehtävistä, kokoonpanosta, toiminnan järjestämisestä ja neuvostossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta sekä arviointisuunnitelman sisällöstä.

Voimaantulosäännös
(Kuten SiVM)

4.

Laki

ammattillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain (631/1998) 15 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 35/2003, seuraavasti:

15 §

Koulutuksen arviointi

Ulkopuolista arviointia varten opetusministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä koulutuksen arviointineuvosto. *(Poist.)* Koulutuksen ulkopuolisista arvioinneista ja oppimistulosten seuranta-arvioinneista opetusministeriö laatii arviointisuunnitelman *yhdessä arvioinnin asiantuntijoiden kanssa*. Valtio-

neuvoston asetuksella annetaan säännökset koulutuksen arviointineuvoston tehtävistä, kokoonpanosta, toiminnan järjestämisestä ja neuvostossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta sekä arviointisuunnitelman sisällystä.

Voimaantulosäännös
(Kuten SiVM)

5.

Laki

vapaasta sivistystyöstä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaasta sivistystyöstä 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain (632/1998) 7 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 36/2003, seuraavasti:

7 §

Arviointi

Ulkopuolista arviointia varten opetusministeriön yhteydessä toimii riippumattomana asiantuntijaelimenä koulutuksen arviointineuvosto.

Koulutuksen ulkopuolisista arvioinneista opetusministeriö laatii arviointisuunnitelman *yhdessä arvioinnin asiantuntijoiden kanssa*. Valtio-
neuvoston asetuksella annetaan säännökset koulutuksen arviointineuvoston tehtävistä, kokoonpanosta, toiminnan järjestämisestä ja neuvostossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja toi-

meenpanosta sekä arviointisuunnitelman sisäl-
löstä.

Voimaantulosäännös
(Kuten SiVM)

6.

Laki

taiteen perusopetuksesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan taiteen perusopetuksesta 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain (633/1998) 7 §:n 3 mo-
mentti, sellaisena kuin se on laissa 37/2003, seuraavasti:

7 §

Koulutuksen arviointi

Ulkopuolista arviointia varten opetusministe-
riön yhteydessä toimii riippumattomana asian-
tuntijaelimenä koulutuksen arviointineuvosto.
Koulutuksen ulkopuolisista arvioinneista ope-
tusministeriö laatii arviointisuunnitelman *yhdes-
sä arvioinnin asiantuntijoiden kanssa*. Valtio-

neuvoston asetuksella annetaan säännökset kou-
lutuksen arviointineuvoston tehtävistä, kokoon-
panosta, toiminnan järjestämisestä, neuvostossa
käsiteltävien asioiden valmistelusta ja toimeen-
panosta sekä arviointisuunnitelman sisällöstä.

Voimaantulosäännös
(Kuten SiVM)

Helsingissä 4 päivänä marraskuuta 2009

Tuula Peltonen /sd
Ilkka Kantola /sd
Anneli Kiljunen /sd

Pauliina Viitamies /sd
Leena Rauhala /kd